

MARX'I KAÇ KİŞİ OKUDU?

Aydınlık Gazetesi, 13 Mart 2018

Yıldırım Koç

1990-91 yıllarında İslamcı Milli Görüş Teşkilatı'nın üst düzey yöneticilerinden bir tanıdığım vardı. Mantıklı, zeki ve hoşsohbet birisiydi. Bir sohbetimizde, "ben Marx'ın bütün eserlerini okudum, Marx'ı iyi bilirim" türü bir söz söylemişti. Yüzüne vurmam ama daha sonra epey gülmüştüm.

Karl Marx ve Frederick Engels'in *Toplu Eserleri* 49 cilt. Bizde İngilizcesi var. 49 ciltlik *Toplu Eserler*, Londra'daki Lawrence & Wishart Ltd., New York'taki International Publishers Co.Inc. ve Moskova'daki Progress Publishers ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nün işbirliğiyle hazırlanmış.

Bir de Progress Publishers tarafından yayımlanmış 3 ciltlik *Seçme Eserleri* var.

Benim Marx ve Engels'den okuduklarımı toplasam bu 49 cildin herhalde ancak 6-7 cildini bulur.

İŞÇİ NEYİ SATIYOR?

Marx ve Engels'in kitaplarının epeyce bir bölümü Türkçe'ye de çevrildi. Ancak bunların da yaygın bir biçimde okunduğunu sanmıyorum. Sosyalist gelenekten gelenlerin ve hatta kendisini genel olarak "solcu" sayanların evlerinde Marx ve Engels'in kitapları vardır; ancak bunların birkaçı dışında okunduğuna tanık olmadım. Okunanların ne ölçüde anlaşıldığı ve içselleştirildiği de ayrı bir konu.

Bunun en basit örneği, Engels'e göre Marx'ın iki büyük katkısı konusunda ortaya çıkıyor.

Engels, 17 Mart 1883 günü Marx'ın defnedilmesi sırasında mezarı başında yaptığı konuşmada, Marx'ın ilk katkısı olarak, insanlık tarihinin gelişim yasasını keşfettiğini belirttikten sonra, ikinci katkısı olarak da, "artık-değerin keşfedilmesi, hem burjuva ekonomistlerinin ve hem de sosyalist eleştirmenlerin tüm geçmiş araştırmalarının karanlıkta el yordamıyla çözmeye çalıştıkları sorunu birdenbire aydınlatmıştır" diyordu.

Artık-değer konusu, Marksizm'in temel tezlerinden biridir.

Bu konunun özü ise, işçinin işgücünün meta haline gelmesi ve işverene işgücünü veya emekgücünü satmasıdır. Kapitalist sömürünün özü, işçinin işverene sattığının "emeği" değil, "emekgücü" veya "işgücü" olmasıdır. *Kapital*'in Birinci Cildinin "meta" ile başlamasının nedeni de budur.

Etrafınıza dikkatle bakın. Marx'ı okuduğunu, anladığını ve benimsediğini ileri süren bir kişi eğer işçilerin emeğini satmalarından söz ediyorsa, o kişi okuduklarını anlamamıştır.

KOMÜNİST MANİFESTO

Marx ve Engels'in en yaygın ve belki de birçok kişinin tek okuduğu kitapları, *Komünist Parti Manifestosu* veya *Komünist Manifesto*'dur.

Marx'ın henüz 30, Engels'in 28 yaşındayken yazdıkları bu metin, her ikisinin de Marksizmin temel ilkelerini daha geliştirmedikleri bir dönemin ürünüdür. Ancak buna rağmen, son derece önemli bir kitaptır. Marx ve Engels'in, bu kitabın 1872 yılında yayımlanan Almanca baskısının önsözünde belirttikleri gibi, "Manifesto artık bizim değiştirme hakkımızın olmadığı bir tarihsel belge olmuştur."

MARX VE ENGELS GİBİ DÜŞÜNMEK

Engels'i 1893 yılında ziyaret eden A.M.Voden, anılarında, Engels'in, "Rusların ve diğerlerinin, Marx ve Engels'den alıntılar derlemekten vazgeçip, eğer Marx ve Engels onların yerinde olsalardı ne düşüneceklerini düşünmeye başlamalarını tercih ettiğini" söylediğini aktarmaktadır. (Georges Haupt, "Marx and Marxism," Eric J. Hobsbawm (ed.), *The History of Marxism*, Vol.I, Indiana University Press, Bloomington, 1982, s.282)

Aynı kaynağa göre, Marx, geliştirdiği kuramı "eleştirel materyalist sosyalizm" olarak isimlendirmeyi tercih ediyordu. Engels'in tercihi ise "eleştirel ve devrimci sosyalizm" veya "bilimsel sosyalizm" imiş. Günümüzdeki biçimiyle "Marksizm" kavramını kullanıp yaygınlaştıran kişi ise Karl Kautsky.